

Notat – Busdriften budget 2024-2027

Sagsnavn: UMT - Budget 2024-2027
Sagsnummer: 00.30.00-S55-4-23
Forvaltning: Udvikling, Miljø og Teknik
Dato: 09-08-2023
Sendes til: **Byrådet** (som en del af budgetmaterialet 2024-2027)

Økonomien i den kollektive trafik er under pres blandt andet som følge af eftervirkningerne fra COVID19 og øgede brændstofpriser. Det har betydet store ekstraudgifter på busdriften, og et behov for at tage stilling til, hvordan der fremadrettet kan skabes økonomisk balance på busdriften. For at løse den økonomiske ubalance blev aftalepartierne i forbindelse med budget 2023-2026 enige om, at der skal udarbejdes et oplæg til en ny kollektiv trafikplan i Randers Kommune. Oplægget skulle fremsendes senest som en del af budgetmaterialet 2024-2027.

Den foreløbige kollektive trafikplan 2024: *Evaluering af den kollektive trafikplan for Randers Kommune 2024* er vedhæftet som bilag til nærværende notat.

Den økonomiske udfordring

Busdriften havde i 2022 et samlet merforbrug på 10,3 mio. kr. inkl. overførsler fra 2021. Gælden er efterfølgende nedbragt med udmøntning af PL-puljen i forbindelse med regnskab 2022 samt endelig afregning for 2022 fra Midttrafik. Ved udgangen af 2023 forventes gælden derfor at være afviklet.

Der forventes balance i budgettet for busdriften i 2023, da der i budgetaftalen for 2023-2026 blev afsat 12 mio. kr. til at dække merudgifterne i 2023, hvilket på nuværende tidspunkt svarer til det forventede udgiftsniveau.

Den fremtidige økonomiske udfordring i 2024 og frem er en forventet ubalance på ca. 8 mio. kr. årligt. Beløbet er forbundet med en del usikkerhed som dels bygger på en forudsætning om, at brændstofpriserne fortsætter på det nuværende niveau, samt at sidste fase af implementeringen af ny indtægtsfordelingsmodel får den forventede påvirkning på indtægterne. På længere sigt kan det kommende udbud af busdriften desuden påvirke ubalancen i både negativ og positiv retning.

Eventuelle besparelser/tilpasninger i busdriften vil kun have halvårseffekt i budgettet for 2024, da de først kan gennemføres medio 2024 jf. tidsplan for processen. Sammenholdt med en kontraktmæssig kompensation til vognmænd som følge af reduktioner, vil der i 2024 også skulle afregnes en engangserstatning herfor. Med en kørselsreduktion som eksempelvis tiltag A på ca. 9 mio. kr. (jf. bilaget vedr. den kollektive trafikplan) vil erstatningen være på ca. 0,5 mio. kr.

Størrelsen på den forventede ubalance har bl.a. ændret sig på baggrund af det endelige budget 2024 fra Midttrafik, som er korrigeret for forventede brændstofpriser og øgede billetpriser samt pris- og lønregulering af budget 2024-2027.

Hvis der samtidig er et ønske om, at Randers Kommune skal arbejde for at sikre en fortsat betjening af de byer, der bliver ramt af de regionale besparelser, vil det være nødvendigt at sikre yderligere økonomisk råderum til dette. Det samme gør sig gældende, hvis der fortsat skal arbejdes for at sikre

betjening af byudviklingsområder som fx Munkdrup, hvor der indenfor nogle år vil være efterspørgsel på mere kollektiv trafikbetjening i takt med udbygningen af området.

Kollektiv trafikplan 2020

I sommeren 2020 gennemførte Randers Kommune sammen med Midttrafik en omlægning af rutenettet i kommunen med udgangspunkt i en kollektiv trafikplan fra samme år.

Formålet med den kollektive trafikplan var at gennemgå og gentænke det kollektive trafiknet med henblik på at forbedre tilbuddet indenfor rammerne af budgettet. Planen fastlagde servicemål og et nyt rutenet, som dækkede hele kommunen. Formålet var at ensarte serviceniveaet i kommunens byer og at binde kommunen bedre sammen. Målet var også at skabe et busnet i Randers by, som ville være mindre sårbart overfor forsinkelser i eksempelvis myldretiden, som understøttede de største rejsestrømme i byen og samtidig sikrede busbetjening af nye boligområder i det sammenhængende byområde.

Ny (revideret) kollektiv trafikplan 2024

Forvaltningen har sammen med Midttrafik kortlagt, hvilke muligheder der er for tilpasning af busdriften i Randers Kommune (se det vedlagte underbilag). De forskellige forslag til tilpasninger får i større eller mindre grad konsekvenser for den nuværende service/servicemål i kommunen både i Randers by og landdistriktet. Det kan fx være antallet af afgang eller gangafstand til et stoppested.

Når resultatet af de eventuelle tilpasninger foreligger, vil det være nødvendigt at tilpasse servicemålene og opdatere dem i den nye reviderede kollektive trafikplan. De nye servicemål vil blive fremlagt som en orienteringssag efter vedtagelsen af budget 2024-2027 og vil være retningsgivende for det fremtidige planlægningsarbejde som et udtryk for den service, der ønskes i Randers Kommune. Det vil sige et mål at arbejde hen imod i udviklingen af den kollektive bustrafik i kommunen. I revideringen af servicemålene vil også indgå konsekvenserne af de regionale besparelser, som trådte i kraft den 25. juni 2023.

Forslag til besparelser

Der er som et led i revideringen af trafikplanen udarbejdet et politisk beslutningsgrundlag med en række forslag til tiltag, der kan gennemføres for at skabe balance i økonomien i den kollektive trafik (vedlagte bilag). Den samlede økonomiske effekt af tiltagene er højere end det faktiske behov. Det vil sige, at det ikke vil være nødvendigt at gennemføre alle forslagene for at sikre balance i busdriften. For hvert af forslagene er en beskrivelse af konsekvenserne, både for service, passagerer og økonomi samt en faglig vurdering af konsekvenserne.

Nedenfor er bruttolisten med forslag til tiltag angivet samt en vurdering fra forvaltningen af, hvilke tiltag, der vil være mindst indgribende i det samlede kollektive trafiktilbud i kommunen. Vurderingen er set ud fra et perspektiv om reducere i service og/eller alternativer til det nedlagte. Nogle af tiltagene giver desuden mulighed for at vælge tilbuddene til igen, hvis økonomien på sigt kommer til at se mere positiv ud. Tiltagene er markeret med gul (●) i bruttolisten nedenfor.

Omvendt er der også nogle af forslagene, som er meget indgribende i det samlede kollektive trafiktilbud i kommunen. De vurderes af forvaltningen at have stor negativ effekt på tilbuddet om kollektiv trafik i kommunen (fx nedlæggelse af søndagskørslen) eller have en negativ afledt effekt (fx

nedlæggelse af natbuskørslen i forhold til trafiksikkerhed). Forvaltningen kan således ikke anbefale gennemførelse af disse. Disse tiltag er markeret med rød (●) i bruttolisen nedenfor.

For tiltag J Hjemtagelse af skolebuskørsel skyldes markeringen dog ikke en negativ effekt på det kollektive trafiktilbud, men at besparelsen er forbundet med stor usikkerhed, da det forudsætter udbud af kørslen. Midttrafik vurderer, at et udbud med stor sandsynlighed vil være forbundet med en ukendt merudgift, som kan overstige besparelsen og mere til. Samtidig kan tiltaget som følge heraf tidligst blive aktuelt i 2026 med en halvårseffekt og fuld effekt det efterfølgende år. Derudover er det i tiltaget endnu ikke tilstrækkelig belyst, hvordan den interne organisering af opgaven i Randers Kommune kan se ud.

	Tiltag	Besparelse	
●	A	Nedlæggelse af bybus linje 4 Platanvej-Haslund*	8,8 mio. kr.
●	B	Nedlæggelse af de sene ture på linje 1A, 2A, 3 (og 4**)	1,3 mio. kr. (+ 0,2 mio.)
●	C	Nedlæggelse af svagt benyttede ture på lokalruter	0,5 mio. kr.
●	D.1	Nedlæggelse af alle natbusser	0,25 mio. kr.
●	D.2	Reduktion af natbuskørsel	0,13 mio. kr.
●	E	Nedlæggelse af al søndagskørsel	3,5 mio. kr.
●	F	Nedlæggelse af lørdagskørsel efter kl. 18	0,9 mio. kr.
●	G	Halvering af frekvens på bybusserne fra kl. 10-13	4,1 mio. kr.
●	H.1	Nedlæggelse af al ungdomsskolekørsel	0,7 mio. kr.
●	H.2	Nedlæggelse af ungdomsskolekørsel i sommerhalvåret	0,35 mio. kr.
●	I	Afskaffelse af billigt pensionistkort***	1,3 mio. kr.
●	J	Hjemtagelse af skolebuskørsel****	0,4 mio. kr.
	Total	22,23 mio.kr.	

* Hvis tiltag A gennemføres er det vigtigt, at tiltag G ikke vælges samtidigt, da Vorup herved vil få en markant serviceforringelse i tidsrummet.

**Hvis tiltag A ikke gennemføres, kan der spares yderligere 0,2 mio. i dette tiltag.

*** Det forventes at antallet af rejsende vil falde. Dog vil indtægterne stige, da pensionisterne vil betale normale takster

**** Der vil tidligst være en eventuel besparelse i sommeren 2026

Forvaltningens vurdering

Med udgangspunkt i den aktuelle økonomiske ubalance på ca. 8 mio. kr., den kontraktlige engangserstatning til vognmænd, håndtering af halvårseffekten i 2024 samt for at give råderum til tilpasninger i trafikplanen som følge af de regionale besparelser og byudvikling, vurderer forvaltningen, at der bør findes tiltag med en samlet økonomisk effekt på ca. 10 mio. kr. årligt.

Med henblik på at finde en løsning, der tilgodeser den kollektive trafik bedst muligt samt sikrer fremadrettede udviklingsmuligheder, forslår forvaltningen, at der udelukkende vælges blandt de mindst indgribende tiltag (de gule ●). Tiltagene er vist nedenfor.

	Tiltag		Besparelse	Akkumuleret besparelse
●	A	Nedlæggelse af bybus linje 4 Platanvej-Haslund*	8,8 mio. kr.	8,8 mio. kr.
●	C	Nedlæggelse af svagt benyttede ture på lokalruter	0,5 mio. kr.	9,3 mio. kr.
●	D.2	Reduktion af natbuskørsel	0,13 mio. kr.	9,43 mio. kr.
●	H.2	Nedlæggelse af ungdomsskolekørsel i sommerhalvåret	0,35 mio. kr.	9,78 mio. kr.
●	I	Afskaffelse af billigt pensionistkort***	1,3 mio. kr.	11,08 mio. kr.
●	B	Nedlæggelse af de sene ture på linje 1A, 2A, 3 (og 4**)	1,3 mio. kr. (+ 0,2 mio.*)	12,38 mio. kr.
●	G	Halvering af frekvens på bybusserne fra kl. 10-13*	4,1 mio. kr.	16,48 mio. kr.
		Total	16,48 mio. kr.	

*Hvis tiltag A gennemføres er det vigtigt, at tiltag G ikke vælges samtidigt, da Vorup herved vil få en markant serviceforringelse i tidsrummet.

**Hvis tiltag A ikke gennemføres, kan der spares yderligere 0,2 mio. i dette tiltag.

***Det forventes at antallet af rejsende vil falde. Dog vil indtægterne stige, da pensionisterne vil betale normale takster

Den videre proces

Når budget 2024-2027 er vedtaget, og behovet for tilpasninger er kendt, vil Midttrafik indarbejde ændringerne i køreplanerne.

Der vil være offentlig høring af køreplanerne på Midttrafiks hjemmeside i januar 2024. Resultatet af høringen vil blive præsenteret for miljø- og teknikudvalget i marts måned 2024 med henblik på implementering i sommeren 2024.

Servicemålene vil blive tilpasset og opdateret i den nye reviderede kollektive trafikplan 2024, og vil efterfølgende blive fremlagt som en orienteringssag når budget 2024-2027 er vedtaget. De nye servicemål vil være retningsgivende for det fremtidige planlægningsarbejde som et udtryk for den service, der ønskes i Randers Kommune.